

2908

ПЛАСТОВИЙ ВПОРЯД

АДРЕСА:

N. KOZYCKA, PRAHA-VINOHRADY,
Soběslavská, 30. Czechoslovakia.

Б-ВО «УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ»

1934.

БЕНОГРАД, ПРАГА XIII 65

272
65.

ПЛАСТОВИЙ ВПОРЯД

В-ВО «УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ»

1934

Впоряд цей складено так, щоб ним могли користуватися не лише пластуни-провідники, а й кожний інший пластун — навіть без початкової впорядової підготовки. Він може придатися в школах, «Просвітах», спортивних товариствах і всюди, де в гурт молоді.

Впоряд цей опрацював скатм. Д. Козицький на підставі: «Пластового Впоряду, як доповнення до впоряду Сокола-Батька» (видання Укр. Пл. Уладу в Галичині 1928 р.) і «Українського Впоряду» Сокола-Батька (видання 1933 р.); пласт. підручників: «І. Проба Пластуна», В. Кархута й «Пластовим шляхом за красою життя», проф. О. Вахнянина.

І. ДАВАННЯ Й ВИКОНУВАННЯ ПРИКАЗІВ.

Пластун видає прикази голосно й рішучо і лише в основній поставі — **«позір»**. Раз даного приказу змінити не можна. Коли сталася хиба в приказі, чи у виконанні, то даємо приказ **«ВЕР-НИ!»**, на який усі вертають до попередньої постави.

Кожний приказ (напр. **«Вправо рівняй!»**) складається з: 1) **Заповідження** («Вправо рів-») — назначує, який приказ буде виданий. 2) **Перерви** (павза) — дає час до надумання, як виконати приказ. 3) **Зазиву** (**-няй!»**) — дає знак до виконання приказу. Зазив виголошується голосніше й гостріше, ніж заповідження.

Безпосередньо за виголошенням зазиву виконуємо відповідний рух. Кожний рух треба виконувати точно й жваво.

ІІ. РЯД У ЧОЛОВІЙ УСТАВЦІ Й ГУСАКОМ.

А. Прикази на місці.

Приказуючий мусить завжди почати приказом:

«ПО-ЗІР!». Кожний пластун на тім місці, де почув приказ, повертається лицем до приказуючого та стає до основ-

но ї постави, або, як інакше кажуть, до постави «позір»: п'яти разом, підосви розставлені на ширину власної стопи між пальцями обох ніг, коліна випрямлені й притулені до себе, черево втягнене, груди подані вперед, а плечі як можна більше назад, шия з головою випрямлена, очі весело дивляться вперед, руки природньо звисають випрямлені здовж тіла долонями до стеген; пальці злучені разом і випрямлені, а великі пальці доторкаються шву на штанах; тягар тіла спочиває на середині стіп. Стояти струнко й мовчки, але без неприроднього напруження тіла й з веселим виразом лица. **Не вільно рушитися з місця, поправляти щось на собі, говорити, сміятися.**

Приказуючий може в цім приказі точно зазначити, до кого він відноситься, напр.: «Бичківські пластуни, по-зір!» (приказ відноситься до всіх бичківських пластунів між присутніми); «Табір, по-зір!», «Третій курінь, по-зір!» і т. ін. Загально приказ «По-зір!» на місці даємо завжди на початку вправ і завжди після приказу «Спо-чинь!».

«ЗБІРКА!». Пластуни стають в ряд відповідно до росту два кроки за приказуючим — найбільші на правім кінці, найменші на лівім. Або:

«ПЛАСТУН Н. Н. СЕРЕДИНА, СТАВАЙ - В РЯД!». Пластун Н. Н., т. зв. середній, стає у віддалі двох кроків перед приказуючим лицем до нього, а інші

стають як можна скорше й тихо в ряд: більші праворуч від середнього, а менші ліворуч, і удержують «чуття». Така уставка звється чоловою. Кінці ряду називаємо крилами, а пластунів на крилах криловими.

«Чуттям» називають спосіб вирівнювання віддалі поміж рядовиками в ряді чолової уставки, а саме: кожний рядовик повертає обидві руки долонями назад так, щоб великі пальці дотикалися стеген, і посувається до свого правого (лівого) сусіда доти, поки краєм долоні не доторкнеться краю долоні свого сусіда.

«ПРАВЕ (ЛІВЕ) КРИЛО ОПОРА (НА... КРОКІВ), РОЗСТУ-ПИСЬ!», або:

«ПЛАСТУН Н. Н. СЕРЕДИНА, (НА... КРОКІВ) РОЗСТУ-ПИСЬ!». Дотичний криловий або середній стоять на місці, а всі інші розступаються дрібними бічними кроками на віддаль, визначену приказом, або завжди лише на один крок один від другого, коли в приказі («Праве крило опора, розсту-пись!») не була точно означена віддаль. При виконанні приказу не можна повертати голови вбік.

«ПРАВЕ (ЛІВЕ) КРИЛО ОПОРА. ЗІЙДИСЬ!». Або:

«ПЛАСТУН Н. Н. СЕРЕДИНА. ЗІЙДИСЬ!». Означений пластун стоїть на місці, а інші сходяться до нього якнайскорше дрібними бічними кроками на відступ долоні від себе («чуття»).

«ВПРАВО (ВЛІВО) РІВ-НІЙ!». Правий (лівий) криловий задержує й надалі основну поставу. Всі інші повертають голови вправо (вліво) й, додержуючи чуття від свого правого (лівого) сусіда, рівняють до нього лінію ряду, поступаючи трохи назад або вперед. Правим (лівим) оком треба бачити лише лице свого сусіда, а другим тільки простір перед рядом. Якщо бачимо за лицем свого сусіда ще інше лице, то мусимо поступитись трохи назад і задержатись у тім моменті, коли те інше лице сховається за лицем сусіда.

Потім приказуючий стає у віддалі кількох кроків від правого (лівого) крилового в напрямі ряду й з цього місця остаточно вирівнює ряд.

«ПО-ЗІР!» виголошує приказуючий, вирівнявши ряд, і всі пластуни гостро повертають голови й погляд вперед і застигають в основній поставі.

«ВІДЧИ-СЛИ!». Правий криловий повертає гостро голову до свого сусіда, гукає: «Раз!» — і знову гостро повертає голову до попередньої постави. Його сусід виконує те саме й гукає: «Два!». Дальший виконує те саме й гукає: «Три!» й т. д.

«ВПРАВО (ВЛІВО) - ГІЛЯНЬ!». Всі (й крилові) повертають голову в означений бік, удержуючи решту тіла в основній поставі.

«ПО-ЗІР!». Після попереднього приказу — всі пластуни різким рухом повертають голови й зір вперед.

«СПО-ЧИНЬ!». Ліва нога лишається на місці, а праву ногу відставляємо трохи вправо скіс. Можемо поправити на собі убрання чи клунок, не вільно одначе рушатися з місця й говорити з сусідами.

Б. Звороти на місці.

«ПО-ЗІР!» — виголошуємо завжди після приказу «Спо-чинь!».

«ОБЕР-НИСЬ!» — приказ, щоб виконати пів обороту, щоб обернутися лицем туди, де перед тим були плечі. Обертаємось завжди лише вліво (за лівою рукою). Приказ виконуємо на два такти: на перший обертаємось цілим тілом на лівій п'яті та пальцях правої ноги — на другий якнайшорше доставляємо праву ногу до лівої до постави «позір».

«ПРАВО (ЛІВО) - РУЧІ!». Виконуємо $\frac{1}{4}$ обороту цілим тілом у приказаний бік, щоб обертаємось лицем туди, де перед тим була наша права (ліва) рука. На «раз» обертаємось на правій (лівій) п'яті та пальцях лівої (правої) стопи, а на «два» доставляємо цю ногу до постави «позір». Так ряд опинився в уставці г у с а к о м, щоб всі рядовики один позад другого в однім ряді.

«ВПРАВО (ВЛІВО) - СКІС!». Робимо $\frac{1}{8}$ обороту, щоб пів того, що в приказі: «Право (ліво) - ручі!».

«ПРО-СТУЙ!». Повертаємо до постави перед приказом «Вправо (вліво) - скіс!».

«СПО-ЧИНЬ!». Цей приказ видаємо також тоді, коли хочемо продовжувати вправи лише з частиною рядовиків.

«ПЛАСТУН Н. Н., ПО-ЗІР!». Пластун Н. Н. виконує приказ, а всі інші лишаться в попередній поставі («Спо-чинь!»).

«ПРИСТУ-ПІ!». Пластун Н. Н. виходить з ряду й стає у віддалі двох кроків перед приказуючим, лицем до нього, в поставі «позір».

«ВІДСТУ-ПІ!». Пластун Н. Н. виконує «обер-нись!» і відходить на попереднє місце.

В. Прикази для ходу й бігу з місця.

Хід і біг починаємо завжди лівою ногою.

«КРОКОМ, РЯД - РУШ!». На цей приказ ідемо завжди лише вперед. В чоловічій уставці треба рівнятися до правого крилового, який подає напрям, «криття» й такт, а в уставці гусаком крити переднього.

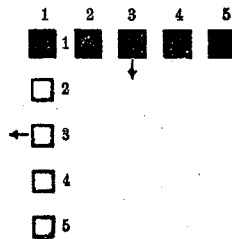
«Крити» в ряді — значить стояти або йти один за другим так, щоб плечі або голови всіх рядовиків творили просту лінію. Кожний рядовик бачить перед собою голову тільки того, що стоїть або йде перед ним. «Крити» в «двійні» значить, що задній мусить завжди стояти чи йти просто за переднім в тім напрямі, куди звернена ціла постать переднього, цебто «крити його».

Приказуючий може також точно озна-

чити напрям ходу, тоді він приказує: «Кроком, на місці, ряд - руш!», або «Кроком, за мною, ряд - руш!», або «Кроком, напрям горбок (ріка, ліс і т. ін.), ряд - руш!» і показує рукою, або палицею дотичний напрям. Слово «напрям» можна в приказі не говорити.

«КРОКОМ ВПРАВО (ВЛІВО), РЯД - РУШ!». Ряд мусить змінити напрям о $\frac{1}{4}$ кола (90°). Виконується це так: а) В чоловічій уставці (див. рис. ч. 1) правий (лівий) криловий дрібними кроками на місці повертається в бік, означений приказом, а цілий ряд заходить круг того ж чоловіка в той самий бік, при чому весь час рівняється до нього. Коли ряд докінчує захід (зміну напрямку), то приказуючий дає приказ «Повний - крок!» (див. розділ Г), і тоді всі повним кроком ідуть вперед.

Ч. 1.

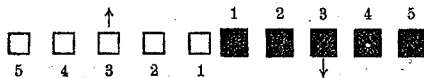
б) В уставці гусаком кожний рядовик заходить дрібними кроками на місці, де стояв перший. Всі йдуть дрібним кроком,

аж поки цілий ряд не скінчить зміну напрямку. Тоді йде приказ: «Повний - **крок!**».

В уставці гусаком ліпше вживати замість приказу «Кроком вправо (вліво)», ряд - **руш!** два прикази, а саме: «Кроком, ряд - **руш!**» і після виконання цього «Напря́м - **вправо (вліво)!**» (див. Г). Виграємо і на часі і на скорості.

«**КРОКОМ, ДВА РАЗИ ВПРАВО (ВЛІВО)**», **РЯД - РУШ!**. Виконуємо в обох уставках так, як і попередній приказ, з тою зміною, що цілий ряд мусить виконати вже т. зв. подвійний захід, цебто змінити напрям о $1\frac{1}{2}$ кола (180°) так, щоб ішов у протилежнім напрямі до того, як стояв досі (див. рис. ч. 2).

Ч. 2.

«**РЯД НАЗАД - РУШ!**». Зацінаємо лівою ногою та йдемо назад на половину коротшим кроком (напр. «Ряд, три кроки назад - **руш!**»).

«**БІГОМ, РЯД - РУШ!**». Після слова «бігом» прикладаємо кулаки до грудей, а на зазив «руш» зацінаємо біг. Біжимо легко, на пальцях ніг, руки тримаємо вільно коло грудей та трохи киваємо ними в такт бігу, віддикуємо носом. На цілу ступу стаємо лише тоді, коли біжимо з тягарем.

Г. Прикази під час ходу й бігу.

В похідній уставці звичайно йдемо, як на приказ «**СПО-ЧИНЬ!**» доки не видано приказ:

«**ПО-ЗІР!**» — тоді йдемо струнко й мовчки, рівним і довгим т. зв. маршевим кроком. Руками рухаємо вільно, долоні випрямлені, пальці злучені разом.

«**СПО-ЧИНЬ!**». Йдемо вільно, але не можна говорити, зміняти кроку чи псувати порядок уставки.

«**СВО-БІДНО!**». Коли під час ходу видано приказ «**Сво-бідно!**», то ціла частина повторює голосно «**Свобідно-о-о!**». Після цього можна говорити, сміятися, обертатися, поправляти на собі набір і убрання й т. ін., але треба держати крок та порядок і не виходити з уставки.

Після цього приказу завжди треба виголосити «**ПО-ЗІР!**» і «**СПО-ЧИНЬ!**» — і тільки тоді можна давати дальші прикази.

«**ЗМІНИ - КРОК!**». Приказ можна давати як на ліву, так і на праву ногу. Після зазиву «**крок**» ступаємо один крок уперед і до ноги, що виступила вперед, швидко приставляємо задню ногу, переносимо на неї тягар тіла (так, ніби перескакуємо з передньої ноги на задню) і рівночасно робимо ще раз передньою ногою крок уперед. Таким чином робимо два кроки тою ж ногою.

«**БІ-ГОМ!**». Коли хід зміняємо в біг, приказуємо так: заповідження («**Бі-**» —

на праву ногу, павза — на ліву, зазив (-гом!) — на праву ногу й тоді вже з лівої ноги починаємо біг.

«**КРОК!**». Коли біг міняємо в хід. (Приказ трохи протягнути).

«**ДРІВНИЙ - КРОК!**». Кроки на половину коротші. (Зазив — на праву ногу).

«**ПОВНИЙ - КРОК!**» — знов робимо нормальні кроки. (Зазив на праву ногу).

«**РІЖНИЙ - КРОК!**». Кожний іде, як хоче в тій же уставці. Цього способу ходу вживаємо напр. при переході більшої кількості осіб через слабі містки, кладки й т. ін.

«**РІВНИЙ - КРОК!**». Дається після попереднього приказу. Крок вирівнює приказуючий вигуками: «ліва!», «права!».

«**ПОВІЛЬНИЙ - КРОК!**». Коли хочемо зменшити темпо (скорість) ходу. Але довжина кроку лишається нормальна.

«**СКОРИЙ - КРОК!**». Коли хочемо прискорити темпо (скорість) ходу.

«**ПЛАСТОВИМ КРОКОМ - РУШ!**». 20—30 кроків ідемо, 20—30 кроків біжимо на переміну.

«**ПРАВО-РУЧ!**». Заповідження припадає на виступ правої ноги, павза — лівої, зазив — правої. Виступаємо ще раз лівою ногою й рівночасно обертаємося на підшві тої ноги так, що права нога робить крок уже в напрямі вправо. Такту ходу й бігу не переривати!

«**ЛІВО-РУЧ!**». Виконуємо так само, як попередній приказ, тільки навпаки. Заповідження й зазив припадають на ліву ногу, а павза на праву.

«**ОБЕР-НИСЬ!**». Заповідження й зазив — на ліву ногу, павза — на праву. Після зазиву робимо крок правою ногою й рівночасно обертаємося на підшві тої ж ноги вліво назад і виступаємо лівою ногою вже в протилежнім напрямі. Увага на такт ходу й бігу!

«**НАПРЯМ - ВПРАВО (ВЛІВО)!**». (Раніш вживалося «вправо заходь»). Цей приказ видають тільки підчас ходу. а) В чоловічій уставці виконуємо так само, як у приказі: «Кроком вправо, ряд - руш!» (див. розділ В.). б) В уставці гусаком передній робить відповідний зворот (як у приказі «Право (ліво)-руч!») і йде повним кроком у приказаний бік, а інші також повним кроком доходять на місце, де перший зробив зворот, і, не змінюючи такту ходу, роблять те саме, що й він.

«**НАПРЯМ ДВА РАЗИ - ВПРАВО (ВЛІВО)!**» виконуємо так само, як і приказ «Кроком, два рази вправо (вліво), ряд - руш!» (див. Б.).

«**ПЕРЕД - СТИЙ!**». Під час ходу в уставці гусаком. Передній стає в основній поставі, але не повертається, а задні доходять і стають один за другим в тій же поставі.

«**ВПРАВО (ВЛІВО) СТА-ВАЙ!**». В уставці гусаком. Передній стає й робить

«право (ліво) - **руч!**», інші доходять і роблять те саме. У висліді — чолова уставка.

«**РЯД - СТІЙ!**». На заповідження «ряд» ідемо гостро, як на «позір». На зазив «стій», що припадає, звичайно, на праву ногу, робимо ще крок лівою ногою, доставляємо до неї праву й стаємо в основний поставі. (В міру потреби можна дати приказ і на другу ногу).

«**РОЗ-ХІД!**». Всі виконують «**обер-нись!**» і розходяться.

III. УСТАВКА В ДВОРЯД (чета).

Чету творять два ряди один за другим. «Межирядок», або віддаль між першим і другим рядом, має бути 120 см. Перший ряд удержує чуття від крилового або середини, а задні рядовики криють передніх. Кожний передній та задній за ним рядовики в четі звуться «двійня».

Щоб уставити чету, треба видати один за другим такі прикази:

«**ПО-ЗІР!**».

«**ЗВІРКА!**», або:

«**ПЛАСТУН Н. Н. СЕРЕДИНА, СТА-ВАЙ - В РЯД!**».

«**ВПРАВО (ВЛІВО) РІВ-НЯЙ!**».

«**ДО ДВОХ ВІДЧИ-СЛИ!**». Виконують як приказ «Відчи-сли!» (див. II), лише що правий криловий гукає: «Раз!» — його сусід гукає: «Два!», — а дальший (третій пластун) гукає вже знов: «Раз!», —

четвертий гукає: «Два!» й т. д. поперемінно.

«**В ЧЕ-ТУ!**». Ті, що мають число «два», заскакують правою ногою за своїх правих сусідів, що мають число «раз», на віддаль 120 см. і криють їх. (В ході заходимо скісним ходом). Це є чолова уставка чети. Щоб рядовики мали можливість поправити чуття й межирядок, даємо приказ «**Спочинь!**».

Далі можуть іти прикази:

«**В ОДИН - РЯД!**» (тільки в чоловічій уставці чети). Передні рядовики розступаются, а задні заскакують лівою ногою на свої попередні місця. (В ході — заходять на попередні місця).

«**ПРАВО (ЛІВО) - РУЧ!**» — чета опиняється в уставці, що звється «чета в двійках» (бокова уставка).

«**ГУСА-КОМ!**» — даємо лише в боковій уставці чети.

«**ДВІЙКИ ВПЕРЕД!**» (з уставки гусаком). Праві заскакують на правий чи лівий бік лівих в залежності від того, який приказ перед тим був: чи «право-руч», чи «ліво-руч». (В ході не заскакуємо, а заходимо).

IV. УСТАВКА ЧЕТИ В ЧВІРКИ.

(Лише основні прикази).

Коли уставимо чету (див. III.), даємо приказ:

«**ДО ДВОХ ВІДЧИ-СЛИ!**» (див. II.)
Відчислює лише перший ряд. Другий

стоїть непорушно. Рядовики «двійні», що мають число «раз» звуться «правими», а ті, що мають ч. «два» — «лівими». Рядовики ч. «раз» і ч. «два» творять пару, а разом із задньою парою — «чвірню».

«В ЧВІРКИ ПРАВО-РУЧ!». а) На місці: «праві» виконують на місці «право-руч!»; «ліві» на перший такт обертаються вправо на п'яті правої ноги та пальцях лівої, а на другий такт заскакують лівою ногою на лівий бік «правих» і швидко дотягають праву ногу до постави «позір». б) В ході: передні й задні пари виконують захід вправо, аж опиняться в «чвірці» поруч себе.

«В ЧВІРКИ ЛІВО-РУЧ!». Виконуємо так само, тільки навпаки.

«ВЛІВО (ВПРАВО) ЧО-ЛОМ!». Цей приказ даємо, коли хочемо чету в чвірках перевести до чети чоловічої уставки. Виконується як приказ «В чвірки ліво (право) - руч!».

«ДВІЙКИ НА-ЗАД!». Цей приказ даємо, коли хочемо чету в чвірках перевести до чети в двійках. а) На місці: «ліві», не обертаючись, заскакують правою ногою за «правих». якщо перед цим приказом виконувався приказ «в чвірки право-руч!»; і навпаки, «праві» заскакують за «лівих», коли виконувався приказ «в чвірки ліво-руч!». б) В ході: Виконують так само, лише не заскакують, а заходять, не порушуючи кроку.

«В ЧВІРКИ ВПЕ-РЕД!». а) На місці: передня пара кожної «чвірні» розступа-

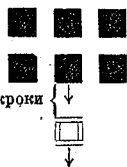
ється, а рядовики задньої пари заскакують на відповідне місце в «чвірці». б) В ході: передня пара розступається, скорочуючи кроки, а рядовики задньої пари заходять на свої місця в «чвірках». Коли «чвірки» вставилися й вирівняли віддаль, приказуючий дає приказ: «ПОВНИЙ - КРОК!».

V. ПЛАСТОВИЙ ГУРТОК (ТРІЙКОВА УСТАВКА).

A. Уставка одного Гуртка, коли прикази видає гуртковий.

Пластовий Гурток творять звичайно сім осіб, т. зв. сімка (гуртковий та 6 рядовиків).

Ч. 3.

Правильна уставка Гуртка в ході (рис. ч. 3.), коли йде один Гурток.

Пластун

рядовик:

гуртковий:

курінний:

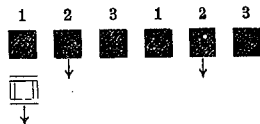
Уставку Гуртка з ряду переводить гуртковий на приказ:

«ВІД ПРАВОГО ДО ТРЬОХ ВІДЧИСЛИ!» (рис. ч. 4.); а потім:

«В ТРІЙКИ ПРАВО-РУЧ!» (рис. ч. 5.). Виконуємо на 4 такти, а то: три кроки

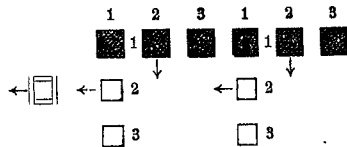
й на четвертий такт дотягаємо праву ногу до лівої. «Перші» є осями й кроком на місці повертаються в приказаний бік, а «другі» й «треті», рівняючись на «перших», заходять круг них — всі разом на 4 такти.

Ч. 4.

Коли Гурток стоїть у ряді, то гуртковий, видаючи прикази, стоїть перед Гуртком, як на рис. ч. 4.; а після приказу «В трійки право-руч!», коли після нього слідує хід чи біг Гуртка, переходить перед Гурток на віддаль трьох кроків. Під час ходу цю віддаль задержує Гурток (рис. ч. 3.).

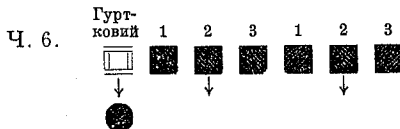
Ч. 5.

Б. Уставка одного й більше Гуртків, коли прикази видає не гуртковий, а інша особа.

Коли Гуртком командує якийсь інший провідник, а не гуртковий, тоді гуртковий

стає на правому крилі свого Гуртка й на приказ «ВІД ПРАВОГО ДО ТРЬОХ ВІДЧИ-СЛИ!» гукає: «Г у р т к о в и й!» (рис. ч. 6.). Інші пластуни рядовики відчислюють, як в уставці ч. 4.

Коли ж у ряді є більше Гуртків, тоді даємо інший приказ:

«ПО ГУРТКАХ ВІДЧИ-СЛИ!». Перший з ряду пластун (гуртковий першого Гуртка) гукає: «Перший Гурток!», другий з черги гукає: «Раз!», третій — «Два!», четвертий — «Три!», п'ятий — «Раз!», шостий — «Два!», сьомий — «Три!». Осьмий пластун із черги (гуртковий другого Гуртка) гукає: «Другий Гурток!», 15-ий — «Третій Гурток!» і т. д. (рис. ч. 7.).

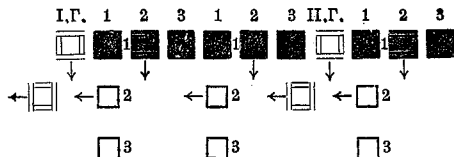
Ч. 7.

«В ТРІЙКИ ПРАВО-РУЧ!». (Для одного й більше Гуртків). Трійки заходять вправо (див. V. А.), а гурткові роблять «Право-руч!» та один крок вліво скіс так, щоб стати перед «другим». Так отримаємо

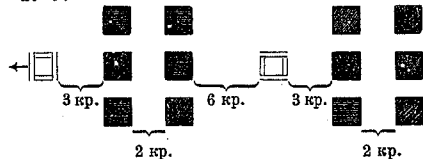
похідну уставку Курія (кількох Гуртків), а саме: (рис. ч. 8.)

Ч. 8.

Віддаль між трійками є два кроки (120 см.). Провідник Гуртка під час ходу утримує віддаль від попереднього Гуртка на 6 кроків, а Гурток від свого провідника на 3 кроки (рис. ч. 9.).

Ч. 9.

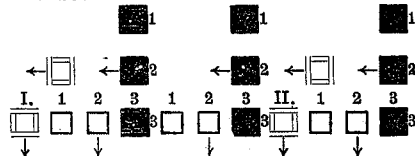

«ГУСА-КОМ!». Коли цей приказ видано під час ходу в уставці ч. 9., тоді «другий» криє «першого», а «третій» «другого», не змінюючи напрямку ходу. Роблять це так, що «другий» робить один крок вправо скіс і на «два» дотягає ліву ногу до правої, а «третій» робить два кроки вправо скіс і на «три» дотягає праву ногу до лівої.

«В ТРІЙ-КИ!» (після попереднього приказу). «Другий» виконує, як на приказ «Двійки впе-ред!», а «третій» одночасно робить два кроки вліво скіс.

«ВЛІВО ЧО-ЛОМ!». На цей приказ вертаємо з уставки ч. 9. в уставку ч. 7. Гуртковий робить «Ліво-руч!» і йде вже на правому крилі свого Гуртка. «Третій» є осями й повертаються ліворуч на місці на 4 такти, «другі» й «перші» роблять три кроки й на четвертий такт дотягають праву ногу (рис. ч. 10.).

Ч. 10.

Правильну гурткову уставку можемо зробити лише з одного ряду. З дворяду можемо зробити гурткову уставку, але неповну, бо без гурткових. На приказ «В трійки право-руч!» передня трійка заходить як звичайно, а трійка другого ряду виконує те саме, але завжди мусить крити передню трійку.

Відповідно до шляху, яким ідемо, чи до потреб, можемо видати приказ: «В чвірки право-руч!», «В п'ятки право-руч!» і т. д. Тоді кожний приказ (так само, як і приказ «В трійки право-руч!») вико-

нуємо на один такт більше, як звучить число в приказі. Наприклад, «В чвірки право-руч!» виконуємо на 5 тактів, а то: 4 кроки й на п'ятий такт дотягаємо ногу.

Коли уставка Гуртків або Курінів переведена, то можна давати також такі прикази:

«КРОКОМ ДВА РАЗИ ВПРАВО (ВЛІВО) КУРІНЬ - РУШ!», або:

«КРОКОМ ЗА МНОЮ КУРІНЬ - РУШ!» а потім один з дальших двох: а) чи б):

а) **«НАПРЯМ-ВПРАВО (ВЛІВО)!»** (тільки в ході).

б) **«НАПРЯМ ДВА РАЗИ ВПРАВО (ВЛІВО)!»** (тільки в ході).

«СВО-ВІДНО!» (в ході всі голосно повторюють «Свобідно-о-о!»).

«ПО-ЗІР!».

«КУРІНЬ - СТИ!». Після цього можна видати приказ:

«ВЛІВО ЧО-ЛОМ!», «СПО-ЧИНЬ!», або

«РОЗ-ХІД!». Звичайно, цього приказу не даємо в похідній (маршевій) уставці. Таку уставку раніш треба перемінити в чолову й тільки тоді можна видати приказ **«Роз-хід!»**. Під час вправ можна давати приказ **«Роз-хід!»** і в похідній уставці. Коли ж після приказу **«Роз-хід!»** даємо приказ **«Збірка!»**, то «другий» першої трійки стає два кроки за приказуючим, а всі інші стають на свої місця (як у попередній уставці).

VI. ВПРАВИ ПАЛИЦЯМИ.

«ПО-ЗІР!». Стаємо в основній поставі. Палицю хватаємо трьома пальцями (як перо, правої руки (палоухом, вказуючим і великим) так, щоб рука була легенько в лікті зігнана, а сам лікоть згинався в бік нашого правого сусіда, а не назад.

Коли палиця є «на плече», то на **«По-зір!»** тримаємо її так, щоб рамя з передраменем творили прямий кут (90°), а рука з палицею була подана легко вліво скіс (рис. ч. 11. і ч. 13.).

«НА ПЛЕ-ЧЕ!». Виконуємо на два такти: на «раз» підносимо палицю в правій руці перед собою й хапаємо лівою рукою внизу за кінець палиці так, щоб кінець стояв у долоні; на «два» переносимо палицю на ліве плече й скоро опускаємо праву руку до постави «повіз» (рис. ч. 12. і ч. 13.).

«ДО СТО-ПИ!». Виконуємо на два такти з постави «на плече»: на «раз» стягаємо палицю лівою рукою в положення прямо-вісне до землі так, що скручуємо ліву руку з палицею долонею до стегна, витягаючи її, як можна вниз, і рівночасно правою рукою хватаємо палицю на висоті рамени; на «два» опускаємо палицю до стопи й рівночасно ліву руку до боку (рис. ч. 14. і ч. 11.).

«ДО НО-ГИ!». Приказ цей можна видати лише під час ходу. Виконуємо його, як «до стопи» з тим, що на «два» не ставимо палиці на землю, але задержуємо на висоті 15—20 см. від землі. Горішній кінець палиці сильно притискаємо до рамени, а долішній легко вихиляємо вперед (рис. ч. 17.).

«ПАЛИЦІ-ВНИЗ!». Видаємо лише під час ходу, коли не хочемо перевтомлювати пластунів несенням палиці «на плече» й рівночасно хочемо задержати порядок. Виконуємо так, як «до стопи», з тою різницею, що на «два» схилиємо палицю в положення поземі й звертаємо вліво скіс.

Ч. 11.

Ч. 12.

Тримаємо її в рівновазі, легко вимахуючи нею під такт ходу так, що коли ліва нога йде вперед, права рука з палицею йде теж уперед (рис. ч. 16.).

«ПОЧЕСТЬ - ДАЙ!». Коли палиця є в положенні «до стопи», то приказ виконуємо так, що прикладаємо три пальці лівої руки (зложені, як до поздоровлення) до палиці, тримаючи руку поземі на висоті грудей (рис. ч. 18.).

Коли палиця є в положенні «на плече», то приказ виконуємо так, що стягаємо палицю лівою рукою до стегна в положення прямовісне до землі, скручуючи ліву руку долонею до стегна й випростовуючи її як

Ч. 13.

Ч. 14.

Ч. 15.

Ч. 16.

Ч. 17.

Ч. 18.

Ч. 19.

можна найбільше. Пальці правої руки, зложені як до поздоровлення, прикладаємо до палиці, тримаючи руку пожемо на висоті грудей (рис. ч. 19.).

Приказ «Почесть-дай!» ніколи не дається перед приказом «Вправо (вліво) - глянь!» (див. II).

«СПО-ЧИНЬ!». Цей приказ можна видавати під час ходу або на місці. На місці можна видати й виконати тоді, коли палиця є в положенні «до стопи», або «палиці вниз». З постави «до стопи» виконуємо так, що скоро пересовуємо праву руку по палиці вгору на висоту ліктя й горішнім кінцем подаємо її вправо скіс. Долішній кінець лишається на тому ж місці, що й при поставі «до стопи» (рис. ч. 15.). Коли палиці є «на плече», видавати й виконувати приказ «спочинь!» на місці не можна: треба раніш видати приказ «До сто-пи!», а потім «Спо-чинь!».

Під час ходу приказ «Спо-чинь!» можна видати тоді, коли палиці є «на плече» або «вниз». Коли палиці є «на плече», то на «Спо-чинь!» опускаємо передрамя трохи нижче й держимо палицю трохи вільніше. Коли палиці є «вниз», то положення палиць не змінюємо.

«СВО-БІДНО!». Приказ «Сво-бідно!» так само, як і «Спо-чинь!» можна видати під час ходу й на місці. Коли частина стоїть на місці, тоді на «Сво-бідно!» кожний тримає палицю так, як йому подобається.

Приказ «Сво-бідно!» можна видавати лише тоді, коли палиці є в положенні «до стопи».

Під час ходу на «Сво-бідно!» несемо палицю так, як кому вигідно, однак лише на правому, або лівому плечі, не опускаючи її вниз.

VII. ПОЗДОРОВЛЕННЯ.

Пластун завжди здоровить струнко: і коли стоїть, і коли йде.

А. Окремі пластуни:

В повнім однострою кожний окремий пластун здоровить усіх пластунів (рівних собі й начальників), як рівно ж і знайомих непластунів, приложенням трьох пальців правої руки до крису пластового капелюха.

Коли немає капелюха на голові, здоровить піднесенням зложених до поздоровлення пальців правої руки до висоти плеча.

Крім того, одним чи другим способом окремі пластуни в одностроях завжди здоровлять національний та пластовий прапори, нац. та пл. гимни, визначних осіб.

Пластуни здоровлять завжди лише піднесенням зложених до поздоровлення пальців правої руки до плеча (і в пл. капелюсі, і без нього).

В цивільнім убранню вітаються пластуни способом, прийнятим між добре вихованими людьми. Можна сказати «Скوب!»,

але не можна здоровити піднесенням правої руки до плеча (як в однострою). Коли пластун в однострою, але має руки заняті, чи йде на колесі, то здоровить лише зворотом голови в відповідний бік.

Б. В маршевій уставці

здоровимо на приказ «ПО-ЗІР!», «ВПРАВО (ВЛІВО) - ГЛЯНЬ!».

а) В ході: рядовики різко повертають голови вправо (вліво), а приказуючий також повертає голову й прикладає до крису капелюха три пальці. б) На місці: рядовики виконують те саме, а приказуючий (коли стоїть перед рядом, то обертається до нього спиною) також виконує свій приказ, але не прикладає пальців до капелюха.

Коли пластова частина вітає старшого, всі дивляться йому в очі, лица повернені до нього й коли він проходить попри ряд, ведуть свій погляд за його лицем. Приказуючий робить те саме. По закінченню перегляду, коли старший мине ряд, приказуючий повертає голову до попередньої постави (вперед), обертається й дає приказ «По-зір!» — тоді всі пластуни різким рухом повертають голови й зір уперед.

«ПОЧЕСТЬ - ДАЙ!». Цей приказ видають лише підчас урочистих свят, зібрань, зіздів, стріч, при співанню національних і пластових гимнів, підняття нац. і пл.

прапорів, посвяченню прапорів, для привітання визначних осіб і т. ін. Тоді всі пластуни прикладають три пальці правої руки до крису капелюха.

«ПОЗДО-РОВ!» — усі пластуни гукають враз: **«Сильно! Красно! Обережно! Бистро!»**.

«ТРИ РАЗИ ПОЗДО-РОВ!» — вигукують **«Скоб! Скоб! Скоб!»**.

VIII. ХОРУНЖИЙ.

Є лише чотири постави хорунжого з прапором: **«на плече»**, **«до стопи»**, **«вгору»**, **«вділ»**. Такі прикази дає приказуючий лише під час вправ із хорунжим. Звичайно ж хорунжий виконує відповідні рухи окремих постав на відповідні загальні вправові прикази.

«НА ПЛЕ-ЧЕ!». Держак прапору кладемо на ліве плече трохи скісно назад, середина держака трохи вище над плечем, рамя й лікоть лівої руки прилягають до боку, а передрамя творить із рамям прямий кут. Права рука звисає природньо коло тіла.

«ДО СТО-ПИ!» Прапор ставимо коло пальців правої ноги, права рука тримає держак прапору, а ліва звисає коло боку.

«ВГО-РУ!». Кінець держака спіраємо до поясу (чи встромляємо до торбинки на поясі), права рука тримає держак близько долішнього кінця, а ліва утримує прапор перед лівим боком вгору, трохи похило вперед, тримаючи держак у висоті ока.

«ВДІЛ!». Прапор переносимо обома руками до постави **«вгору»** перед правим боком, держак приходиться під праву паху, вершок прапору нахилиємо вділ на одну пядь (20—25 см.) від землі, права рука тримає в цім положенні прапор, а ліва вертає до боку. Цю поставу хорунжий виконує на загальний приказ **«Вправо (вліво) - глянь!»** і також разом із іншими повертає голову.

Переносячи прапор з одної постави в другу, хорунжий тримає держак обома руками й попри тіло переносить завжди у прямовіснім положенні.

Коли видано приказ **«ПРИСЯ-ГАЙ!»**, хорунжий ставить прапор прямовісно перед собою, здійсмає з правої руки рукавицю, передає її в ліву й прикладає три пальці правої руки до крису капелюха.

IX. ФОРМУЛКА ЗВІТУ.

«Брате курінний! Я, пластун розвідчик (ст. пластун, юнак, новик), 45. пл. Курія ім. Гетьмана Івана Мазепи, голошу, що (тут говорить, що треба).

Ріжні інші прикази: **«ПРИСЯ-ГАЙ!»**, **«МО-ЛИСЬ!»**, **«ПО МО-ЛИТВІ!»**, **«ГОЛОВУ ВІД-КРИЙ!»**, **«ГОЛОВУ НА-КРИЙ!»**, **«СІ-ДАЙ!»**, **«ДО-ЛІВ!»**, **«ВСТАНЬ!»**.

Зміст:

Стор.

I. Давання й виконання приказів.	3
II. Ряд у чоловічій уставці й гусаком.	3
А. Прикази на місці.	3
Б. Звороти на місці.	7
В. Прикази для ходу й бігу з місця.	8
Г. Прикази під час ходу й бігу.	11
III. Уставка в дворяд (чета)...	14
IV. Уставка чети в чвірки. ..	15
V. Пластовий Гурток (трійкова уставка).	17
VI. Вправи палицями.	23
VII. Поздоровлення.	28
VIII. Хорунжий.	30
IX. Формулка звіту.	31

